

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 2004, t. 37, z. 1, s. 219–220

Jerzy Skrabania SVD, *Misjonarze werbiści a Kościół narodowy na Filipinach w latach 1909–1951*, Warszawa 2003, 231 s.

W ramach ciekawej dla misjologii i religiológii serii wydawniczej *Materiały i Studia Księży Werbistów* ukazała się już 45 pozycja. Tym razem poświęcona jest Kościołowi na Filipinach. Zgromadzenie Słowa Bożego prowadzi na tych terenach ożywioną działalność misyjną od początku XX w., od 1909 r. Kontekstem tej działalności jest istnienie narodowego Kościoła filipińskiego, nazywanego Aglipaizmem, zaliczanego do grupy tzw. nowych religii. Nazwa organizacji jest zaczerpnięta od nazwiska przywódcy ruchu, którym był ks. Gregorio Aglipay y Laban. Na ten temat opracowań jest coraz więcej, ale w językach obcych. Autor zgromadził obszerną bibliografię, w tym źródłową (s. 7–19), także z archiwów prywatnych.

W języku polskim opracowania dotyczące nowych religii, zwłaszcza pozaeuropejskich, są nieliczne. Stąd potrzeba i wartość prezentowanego opracowania. Trzeba od razu zaznaczyć, że Autor ogranicza swe badania szczegółowe do prowincji Abra i Mindoro. Jest to zabieg słuszny chociażby z racji dostępu do źródeł.

Aglipaizm powstał w 1902 r. na skutek niezadowolenia i niesprawiedliwego traktowania duchowieństwa miejscowego przez hierarchię hiszpańską (s. 21). Stanowi przykład synkretyzmu religijnego, z wyraźnymi elementami natywizmu. Misjonarze werbistowscy zastali już ruch, który dążył do uniezależnienia się od Stolicy Apostolskiej, i nawiązali z nim dialog.

Praca ukazuje najpierw tło historyczne (rozdział I). Na uwagę zasługuje fakt, że terytorium Filipin było w zasięgu zainteresowania różnych mocarstw. Najpierw była to kolonizacja hiszpańska, połączona z pierwszą ewangelizacją, a następnie wyspy zostały zajęte przez Amerykę w 1898 r.

Rozdział II prezentuje Niezależny Kościół Filipiński – Aglipaizm. Wychodząc od ukazania Kościoła na Filipinach na przełomie XIX i XX w., przedstawiono historię tworzenia się niezależnego ruchu, jego rozwój, strukturę, doktrynę i liturgię. Przywódcy ruchu tworzyli nową organizację z wiernych Kościoła Rzymskokatolickiego. Ci zaś często nie mieli pojęcia o nowej organizacji albo nie mieli wyboru. W wyniku dążeń narodowościowych misjonarze zostali usunięci z Filipin.

Początek misji werbistowskiej w prowincji Abra przedstawiono w rozdziale III. Już założyciel werbistów, św. Arnold Janssen, wyraził chęć wysłania misjonarzy na Filipiny. Zresztą Azja od samego początku istnienia zgromadzenia stanowiła jego szczególne zainteresowanie. Misjonarze przybyli tam w 1909 r.

Rozdział IV traktuje o pracy misyjnej werbistów na wyspie Mindoro (przybyli tam w 1921 r.). Ich ewangelizacja misyjna przyczyniła się do ożywienia życia religijnego i przywrócenia jedności z Kościołem.

Książka ks. Skrabani jest cennym wkładem do poznania pracy misyjnej w ogóle, a szczególnie w dalekiej Azji. Chociaż dotyczy ona historii misji, to jednak wiele wniosków, spostrzeżeń i analiz nie utraciło swej aktualności. Z pewnością w dalszych badaniach nad historią Kościoła na Filipinach i misji werbistowskiej nie będzie można już pominąć prezentowanej pozycji.

Ks. Jan Górski